

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Miczke

Sędziowie: SO Małgorzata Radomska - Stęplewska

SO Małgorzata Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2014 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi S. W. na czynności Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w P.D. S.

w sprawie egzekucyjnej Km (...)

z wniosku wierzyciela (...) spółki z o. o. w W.

o świadczenie pieniężne

na skutek zażalenia wierzyciela

na postanowienie Sądu Rejonowego w Pile VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Złotowie z 22 lipca 2013 r.

w sprawie o sygn. akt VII Co 630/13

postanawia

oddalić zażalenie.

SSO M. Radomska - Stęplewska SSO M. Miczke SSO M. Wiśniewska

UZASADNIENIE

Dłużnik pismem z dnia 26.02.2013 r. wniósł skargę na postanowienie Komornika z dnia 15.02.2013 r. w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucji i obciążenia nią dłużnika. Dłużnik podniósł, że komornik obciążył dłużnika kwotą 297,47 zł w związku z cofnięciem wniosku egzekucyjnego przez wierzyciela. Jednocześnie dłużnik wskazał, że postanowieniem Sądu Rejonowego (...) w L. Sąd stwierdził utratę mocy nakazu zapłaty w całości z uwagi na nie doręczenie pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Dłużnik wniósł o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Komornik sądowy pismem z dnia 09.07.2013 r. wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu stanowiska komornik wskazał, że zawiadomienie o wszczęciu egzekucji pod adresem wskazanym przez wierzyciela podjęła matka dłużnika. W dniu 22.01.2013 r. wierzyciel złożył wniosek o umorzenie egzekucji. Komornik wskazał, że podstawą obciążenia dłużnika kosztami był art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Postanowieniem z 22 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Pile VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Złotowie w pkt 1 zmienił postanowienie komornika sądowego D. S. z dnia 15.02.2013 r. w ten sposób, że kosztami postępowania

egzekucyjnego w kwocie 297,74 zł stanowiącej opłatę egzekucyjną obciążyć wierzyciela, w pkt 2 zasądził od wierzyciela na rzecz dłużnika kwotę 160,00 zł (sto sześćdziesiąt i 00/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy uzasadniał, że zgodnie z treścią art. 770 kpc dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Koszt egzekucji ustala postanowieniem komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.

Wierzyciel wszczął egzekucję wnioskiem złożonym w dniu 03.12.2012 r. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym, który postanowieniem z dnia 18.01.2013 r. utracił moc z uwagi na błędne przyjęcie, że dłużnik mieszkał pod adresem zamieszkania wskazanym przez wierzyciela w pozwie. Sąd stwierdził bowiem, że nie doszło do skutecznego doręczenia nakazu zapłaty, albowiem dłużnik miał inne miejsce zamieszkania, niż wskazane w pozwie. Dłużnik mieszka w Z. przy ul. (...), natomiast w pozwie i wniosku egzekucyjnym wskazano Z. ul. (...).

Pismem z dnia 22.01.2013 r. wierzyciel wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 ust. 2 kpc. Postanowieniem z dnia 15.02.2013 r. komornik umorzył postępowanie w oparciu o treść art. 825 pkt 1 kpc, po czym ustalił koszty na łączną kwotę 323,17 zł, w tym kwotę 297,47 zł tytułem opłaty i obciążył nimi dłużnika.

Na koszty egzekucyjne składają się opłaty i wydatki poniesione przez komornika oraz należności pełnomocnika. Za prowadzenie egzekucji i inne czynności komornik pobiera opłaty egzekucyjne. Od roszczeń pieniężnych pobiera się opłatę stosunkową.

Zgodnie z treścią art. 49 ust. 2 ustawy o Komornikach sądowych i egzekucji w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 Kodeksu postępowania cywilnego komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 1/10 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Dłużnik został obciążony opłatą egzekucyjną w kwocie 297,47 zł stanowiącą 1/10 część przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Opłata została zatem ustalona przez komornika w prawidłowej wysokości.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 08.03.2013 r. w sprawie III CZP 109/12 stwierdzono, że przepis art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych znajduje również zastosowanie w wypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, w sytuacji, gdy będący podstawą egzekucji nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym utracił moc po wszczęciu egzekucji, a przed złożeniem przez wierzyciela wniosku o umorzenie postępowania.

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że w takiej sytuacji podstawą umorzenia egzekucji jest art. 825 pkt 1 kpc, a do pobrania opłaty stosunkowej art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych. Natomiast przepis art. 49 ust. 4, który stanowi, że w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel (...) mógłby mieć zastosowanie, gdyby już w chwili wszczęcia egzekucji czynności komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, zaś wierzyciel jeszcze przed złożeniem wniosku mógł się o tym dowiedzieć i nie składać wniosku egzekucyjnego. Może to mieć miejsce w szczególności, gdy dłużnik dobrowolnie spełnił świadczenie, wszczęto egzekucje na podstawie wykorzystanego już tytułu wykonawczego lub pozbawionego wykonalności. Nie można wykluczyć zastosowania art. 49 ust 4, gdy umorzenie postępowania nastąpiło na wniosek wierzyciela po utracie mocy przez nakaz zapłaty. Utrata mocy przez nakaz zapłaty nie jest jednak okolicznością przesądzającą o tym, że egzekucja została wszczęta niecelowo. W takim wypadku o celowości egzekucji decydują konkretne okoliczności, które doprowadziły do upadku mocy nakazu zapłaty, o ile zdoła je wykazać dłużnik w skardze na czynności komornika.

W niniejszej sprawie wierzyciel wskazał błędny adres zamieszkania dłużnika, co spowodowało, że został od pozbawiony możliwości wniesienia sprzeciwu przed nadaniem klauzuli wykonalności i wszczęciem egzekucji. W ocenie Sądu to na wierzycielu (powodzie) ciąży obowiązek wskazania prawidłowego adresu zamieszkania dłużnika (pозwanego). Skoro podany adres był błędny, to w konsekwencji wszczęcie egzekucji było niecelowe i to już na etapie składania wniosku egzekucyjnego.

Mając powyższe na uwadze należało kosztami egzekucji w oparciu o treść art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych (...) obciążyć wierzyciela. Z uwagi jednak na zakres zaskarżenia Sąd Rejonowy zmienił zaskarżone postanowienie tylko co do ustalonej opłaty stosunkowej.

Dłużnik wygrał sprawę, w związku z tym wierzyciel winien zwrócić mu poniesione koszty wywołane skargą w wysokości 160,00 zł, na które składa się opłata od skargi w kwocie 100,00 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w osobie adwokata w kwocie 60,00 zł.

Zażalenie złożył wierzyciel. Zaskarżył postanowienie w całości i wniósł o uchylenie postanowienia i oddalenie skargi oraz zasądzenie od dłużnika na rzecz wierzyciela zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Zarzucił Sądowi Rejonowemu obrazę przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest art. 770 kpc w zw. z art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji przez stwierdzenie, że wierzyciel niecelowo wszczął egzekucję, co skutkuje obciążeniem go kosztami postępowania egzekucyjnego, podczas gdy nie można mówić o niecelowym wszczęciu egzekucji, jeśli tytuł stracił moc w toku egzekucji i wobec tego niezasadne jest obciążenie wierzyciela kosztami postępowania egzekucyjnego.

Wierzyciel uzasadniał, że art. 770 kpc jest przepisem szczególnym wobec art. 98 i następnych kpc. Wierzyciel celowo wszczął egzekucję, bo w dacie złożenia wniosku egzekucyjnego dysponował tytułem wykonawczym. Celowość wszczęcia egzekucji należy rozważać biorąc pod uwagę datę złożenia wniosku, a nie późniejsze okoliczności. Nadto postępowanie egzekucyjne wszczęte jest niecelowo, gdy w chwili złożenia wniosku czynności komornicze nie mogły doprowadzić do realizacji obowiązku wskazanego w tytule wykonawczym, a wierzyciel mógł się o tym dowiedzieć i takiego wniosku nie składać.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Słusznie Sąd Rejonowy powołał poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu uchwały z 08.03.2013 r. (III CZP 109/12). Sąd Najwyższy wskazał, że art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (u.k.s.e.) może mieć zastosowanie w każdym wypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela. Pojęcie "niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego" użyte w tym przepisie - nawiązujące do terminu użytego także w art. 770 k.p.c. - pozwala na pewne uelastycznienie, wynikające z art. 49 ust. 2 u.k.s.e., zasady obciążania opłatą egzekucyjną dłużnika w razie umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela. Zarówno w doktrynie, jak również w orzecznictwie przyjmuje się, że art. 49 ust. 4 u.k.s.e. ma charakter wyjątkowy i należy go interpretować zwięźajaco (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 93/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 80 oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2012 r., P 13/11, OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 6, poz. 67). Chodzi tu o sytuację, w której w chwili wszczęcia postępowania czynności komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, wierzyciel zaś jeszcze przed złożeniem wniosku egzekucyjnego mógł się o tym dowiedzieć i nie składać wniosku egzekucyjnego. (...) nie można z zasady wyłączyć, że art. 49 ust. 4 u.k.s.e. może mieć zastosowanie także wtedy, gdy rzeczywistą przyczyną złożenia wniosku wierzyciela o umorzenie postępowania była utrata mocy przez nakaz zapłaty. Dla zastosowania art. 49 ust. 4 u.k.s.e. sama jednak utrata mocy przez nakaz zapłaty nie jest okolicznością przesądzającą, że egzekucja została wszczęta przez wierzyciela niecelowo. W takim przypadku istotnymi okolicznościami pozwalającymi ocenić celowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego mogą być - oceniane ad casum - konkretne, rzeczywiste okoliczności, które doprowadziły do utraty mocy nakazu zapłaty, jeżeli dłużnik zdoła je wykazać w skardze na czynności komornika. Jeżeli

podstawą wszczęcia egzekucji był nakaz zapłaty, który utracił moc po wszczęciu egzekucji, dla oceny ewentualnej niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego istotne jest, czy wierzyciel wszczął egzekucję, nie wiedząc o przyczynach, które doprowadziły do późniejszej utraty mocy nakazu zapłaty, np. o obiektywnej przeszkodzie, która uniemożliwiła dłużnikowi (pozwanemu) złożenie w terminie sprzeciwu (o chorobie pozwanego, jego nieobecności w miejscu zamieszkania) albo o wadliwości w doręczeniu nakazu zapłaty pozwanemu.

Dłużnik wykazał postanowieniem z 18 stycznia 2013 r., że nakaz zapłaty utracił moc i że wierzyciel podał w pozwie nieprawidłowy adres miejsca jego zamieszkania. Wskazanie w pozwie prawidłowego adresu pozwanego obciążało powoda. Ta czynność warunkuje wydanie niewadliwego nakazu zapłaty, następnie jego uprawomocnienie, nadanie klauzuli wykonalności (art.782 § 2 k.p.c.) i złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji. Wierzyciel w zażaleniu nie ustosunkował się do twierdzeń skargi oraz ustaleń Sądu Rejonowego, nie twierdził, aby nie miał wiedzy co do wadliwości doręczenia dłużnikowi (pozwanemu) odpisu nakazu zapłaty, to jest, aby nie wiedział, że pozwany nie mieszka pod adresem, który wskazał. Nie próbował nawet wyjaśniać przyczyn, dla których podał nieprawidłowy adres pozwanego. W związku z tym niecelowe było składanie wniosku o wszczęcie egzekucji, skoro już w dacie złożenia tego wniosku wierzyciel zdawał sobie sprawę, że doręczenie odpisu nakazu na adres wskazany w pozwie nie mogło okazać się skuteczne. Wierzyciel pozbawił dłużnika (pozwanego) możliwości skutecznego złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty w terminie 14 dni od jego doręczenia, a więc przed nadaniem mu klauzuli wykonalności. Celowe prowadzenie egzekucji zakłada niewadliwe uzyskanie tytułu wykonawczego, a przynajmniej sytuację, gdy mimo wadliwości wydania tytułu wykonawczego wierzyciel nie wie i wiedzieć nie może, przy zachowaniu należytej staranności, że tytuł wykonawczy został wydany wadliwie.

Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu cytowanej uchwały, że wątpliwości dotyczące zasadności pobierania przez komornika opłaty egzekucyjnej od dłużnika na podstawie art. 49 ust. 2 u.k.s.e. wiążą się z ułomnością rozwiązania przyjętego w art. 49 ust. 2 u.k.s.e., który w niedostatecznym stopniu uwzględnia rzeczywiste przyczyny, mogące być podstawą złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Nawiązał przy tym do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2012 r., P 13/11 (OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 6, poz. 67), w którym wskazano, że konstrukcja art. 49 ust. 2 u.k.s.e. w sposób niedostateczny uzależnia wysokość opłaty od przyczyny umorzenia. Ustawodawca zareagował na poglądy wyrażone w judykaturze i doktrynie prawa dodaniem do art.49 ust.2a do 2c, potwierdzając w ten sposób dotychczasowy sposób wykładni art.49 ust.4 u.k.s.e.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. i art.13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSO M. Radomska - Stęplewska SSO M. Miczke SSO M. Wiśniewska